

ouderschap in beweging

Wanneer ons kinderen worden toevertrouwd, krijgt het ouderschap opeens veel aandacht. Wat vraagt het van ons? Wat verwachten we van onszelf en van onze kinderen en welke koers zetten we uit? Het nadenken over dit alles vraagt een open opstelling naar God, want wat zegt Hij over de waarde van het gezin en welke basisrichtlijnen gelden in de verschillende fasen van het opvoedingsproces?

Een basis

Het helpt om het gezin allereerst als een basis te zien, dit in tegenstelling tot een bolwerk. Het gezin als basis van waaruit jonge levens gevormd en toegerust worden, waar menselijke relaties aan het kind geleerd worden. Waar kinderen hun houding leren bepalen tegenover de wereld. De wereld dichtbij en ver weg. Een christelijk gezin mag niet slechts een bolwerk zijn, waar we beschut en beschermd zitten te midden van een wereld die met God geen rekening houdt. De opdracht geldt juist om licht te zijn, om vrucht te dragen, om zegen te verspreiden. Daarom kunnen we een gezin beter een basis noemen, van waaruit we concreet in deze wereld aanwezig zijn en onze plaats innemen. Daarbij mogen we allereerst onze eigen kinderen met het licht in aanraking brengen. Door zelf als lichtdragers te leven. Kwetsbaar maar herkenbaar.

In dit verband kunnen we een gezin dus ook een oefenplaats en leerhuis noemen, een plaats waar kinderen vanuit de praktijk ontdekken en leren.

Veranderend mobiel

Edith Schaeffer noemt het gezin in: 'What's a family?' onder andere een: veranderend mobiel.

Zij duidt hierbij op het belang om als ouders flexibel te zijn. Om ons bewust te zijn dat God met ons als ouders én kinderen onderweg is. Dat we als mens niet statisch zijn maar in beweging.

Kinderen veranderen, evenals hun behoeften en ervaringen. Willen we in die beweging ons vertrouwen in God uitspreken en creatief nagaan hoe we op elke periode van ons gezinsleven kunnen inspelen? Geloven we dat God deze 'veranderende mobiel' vast wil houden? Vertrouwen we het draadje waaraan de mobiel hangt aan Hem toe?

Juist omdat er sprake is van voortdurende beweging en verandering in onze eigen leefsituatie en in de cultuur waarvan we deel uitmaken, is het van wezenlijk belang dat we aan bepaalde essentiële hoofdlijnen vasthouden.

Overdracht

Door middel van het gezin wil God dat ouders belangrijke uitgangspunten doorgeven van geslacht tot geslacht, zodat iedere generatie toegerust de verantwoordelijkheid in eigen samenleving kan aanvaarden. Het gezin kunnen wij in dat verband dan ook de kleinste samenlevingsvorm noemen, een gemeenschap van één man en vrouw met hun kinderen, die op hun beurt deel uitmaken van een groter verband. In Jozua 7:14 roept God bijvoorbeeld Zijn volk ter verantwoording waarbij Hij eindigt met deze kleinste samenlevingsvorm.

Achtereenvolgend komen ter sprake:

- Stammen
- Geslachten
- Families
- Man voor man

Maar wat zegt God over de praktische invulling van deze overdracht?

Godsvertrouwen

In Psalm 78:3-7 komt een duidelijk accent naar voren: *'...die wij gehoord hebben en weten en onze vaders ons verteld hebben. Wij zullen ze niet verbergen voor hun kinderen, maar aan de volgende generatie de loffelijke daden van de HEERE vertellen, Zijn kracht en Zijn wonderen, die Hij gedaan heeft. (...) opdat de volgende generatie ze zal kennen, de kinderen die geboren zullen worden, en zij opstaan en ze weer aan hun kinderen vertellen; zodat zij hun hoop op God stellen en Gods daden niet vergeten, maar Zijn geboden in acht nemen.'*

Het doel van alle overdracht is volgens vers 7 dat kinderen 'hun vertrouwen op God zouden stellen.' Het gaat dus in eerste instantie om een relatie. Om een vertrouwensrelatie. Daarbij zijn relaties - als het goed is - voordurend in beweging. In een relatie groeien waarden als liefde, trouw, toewijding, inzicht en een gerichtheid op elkaar. Wanneer kinderen merken dat ouders in hun relatie met God en elkaar groeien, dan ontdekken ze dat ook zij God en anderen mogen leren liefhebben en vertrouwen. Gaandeweg.

Het concrete leven

Deuteronomium 6:4-9 belicht een ander aspect: onderricht door gebruik te maken van allerlei concrete situaties van het leven. In de verzen 5-6 benadrukt God allereerst de liefde. Liefde voor Hem en elkaar. Liefde die onze hele persoonlijkheid omvat: ons denken, onze ziel met zijn gedachten en gevoelens, onze wil en onze kracht. Wanneer kinderen ervaren dat God betrokken wil zijn bij alle aspecten van ons leven en dit herkennen in het leven van de ouders, dan zal het 'inprenten' niet negatief ervaren worden. Vooral niet als dit in de context gebeurt van het dagelijks leven en allerlei omstandigheden waarmee we in aanraking komen. Als gezin ervaringen opdoen en bespreken, samen bidden en nadenken over Gods richtlijnen, samen 'onderweg zijn', ook in vormen van ontspanning en recreatie: dáár gaat het om. Kinderen moeten ervaren dat God niet alleen 'thuis' hoort op de zondag maar dat Hij betrokken wil zijn bij elke dag en in elke situatie. In onze manier van denken, van keuzes maken en in de beleving van emoties. Concrete voorbeelden zijn: Gods vergeving illustreren door vergevengszind te zijn. Zorg dragen voor de naaste door gastvrij en behulpzaam te zijn. Een vertrouwende levensstijl communiceren door problemen niet uit de weg te gaan maar deze eerlijk te bespreken en te zoeken naar goede keuzes of noodzakelijke veranderingen.

Barrières onderkennen

Wanneer wij aan het belang van overdracht denken – en de overdraagbaarheid daarvan – is het goed om alert te zijn op hindernissen. De twee die we nu noemen hebben alles met onze eigen 'bewegelijkheid' als ouders te maken, met ons 'onder weg zijn' te midden van een zich veranderende samenleving. Allereerst het gevaar van mogelijke onkunde ten gevolge van (groeierende) onbekendheid met Gods Woord en ontwikkelingen in onze tijd, doordat het niet langer bovenaan ons prioriteitenlijstje staat. Teren op oude kennis en overtuigingen is gevaarlijk... het kan in verval raken en leiden tot het volgende gevaar: dode kennis ten gevolge van theoretische kennis waarbij het hart steeds minder betrokken is. De eerste liefde lijkt verdwenen te zijn, geloofsopvoeding dreigt steeds meer iets te worden wat er wel bij hoort maar niet echt ons hart heeft. In zo'n situatie spreekt Jezus: 'Wie oren heeft, laat hij horen...' Hij wil tot ons spreken en ons hart weer aanraken. Hij wil ons tot nieuwe verwondering brengen en nieuw doorleefd inzicht geven. Aan dit luisteren naar Jezus gaat het stil worden vooraf... het erkennen dat we Hem nodig hebben: Zijn liefde en wijsheid.

Zelfstandigheid

Opvoeden betekent ook dat we als ouders kinderen willen helpen om zelfstandig te worden. Het houdt in dat we geleidelijk aan kinderen hun eigen ruimte geven en uiteindelijk leren loslaten. Loslaten doet altijd pijn, te meer daar we van tevoren nooit weten hoe het leven van kinderen zal verlopen. Loslaten heeft dan alles met vertrouwen te maken. Vertrouwen in God, die ons het kind voor een bepaalde periode toevertrouwd, en vertrouwen in ons kind dat op zijn of haar eigen manier moeten leren werken met de ingrediënten die we als ouders hebben mogen aanreiken. Toch is loslaten een noodzaak om met kinderen een goede relatie te onderhouden. Als het niet de vrijheid en ruimte krijgt om zélf ervaringen op te doen en beslissingen te nemen, kan eventuele hulp, advies en aanwezigheid als benauwend worden ervaren. Het loslaten zal makkelijker vallen wanneer we als ouders de kinderen al op jeugdige leeftijd vertrouwd hebben gemaakt met groeiende zelfstandigheid waarbij we ons geleidelijk aan op de achtergrond terugtrokken. Als ze maar weten dat we in de buurt zijn voor het geval dat nodig is.

Eigen vleugels

Opvoeden mag erop gericht zijn dat kinderen leren 'uitvliegen' en zich bewust zijn van de kracht en mogelijkheden van hun eigen vleugels. Dat ze weten hoe ze deze kunnen gebruiken. Ouders geven kinderen dan ruimte om zélf ervaring op te doen, om zelf verantwoordelijkheid te leren aanvaarden, keuzes te maken en te leren van hun fouten. Het gaat dan om vertrouwen in de uitvliegfase van onze kinderen. Om vertrouwen in God die met hen meegaat. Dit betreft vooral onzekerheden en angsten die we als ouders kunnen hebben wanneer we ons zorgen maken over de weg die ze gaan.

Kameraadschap

Door een open houding kan kameraadschap groeien. Kinderen ervaren dan dat ouders hen zien als volwassen mensen met eigen verantwoordelijkheden. Als personen die tot eigen beslissingen moeten komen. Als ouders denken we dan mee, geven we gepast tegenstroom maar respecteren we wel het feit dat onze kinderen zelfstandige keuzes maken. Wanneer we als ouders die keuzes willen 'invullen' raken we hun vertrouwen kwijt. Die kameraadschap vraagt wel om een kwetsbare houding.

Paul Tournier schreef in 'Radicale therapie':

'Het is een zeer eenvoudige, maar dikwijls vergeten ervaring: de sleutel om het hart van onze kinderen te openen, is het ontsluiten van ons eigen hart.'

De Trooster

Wanneer kinderen zich goed ontwikkelen geeft dat veel vreugde. Aan de andere kant is er veel verdriet over kinderen die met zichzelf in de knoop zitten, die problemen veroorzaken of vervreemd zijn van God en Zijn bedoelingen voor hun leven. Ook kan er veel verdriet zijn wanneer kinderen lijden aan omstandigheden die plaatsvonden of aan psychische nood zoals een depressie. Verder is het verdriet ontstellend zwaar wanneer een kind wegvalt: bijvoorbeeld door een ziekte of door een ongeval. Waar is God dan in het leven van ouders?

Waar is God als ouders worstelen met vragen, gevoelens van schuld en tekortschieten, van verdriet en verwarring? Hoe ga je dan om met gemis en het vele wat 'niet af' is? Wat acuut is afgebroken?

Hoe leef je verder met breuklijnen, met verdriet, gemis en vragen? Wat blijft er over van onze gebeden, onze verlangens en verwachtingen? Het helpt te weten dat God in Jezus het lijden onderging. Dat Hij geen 'God op afstand' is maar in Jezus onder ons kwam wonen. Dat Hij de pijn begrijpt en meevoelt. Dat Zijn Geest als een Trooster gegeven is om in eeuwigheid bij ons te zijn. Dat Hij tijd geeft voor herstel en het hervinden van nieuw vertrouwen.

Daarom enkele bemoedigingen ter afsluiting:

- God wil als hemelse Vader ons als aardse ouders dragen ‘als op arendsvleugels’. Hij is onze hoop, juist als wanhoop ons bedreigt. Zoals kinderen ons nodig hebben in de moeilijke periodes van hun leven, zo wil God ons nabij zijn met Zijn troost, beloften en wijsheid.
- Jezus kwam om ons een boodschap van hoop te brengen en om ‘gebrokenen van hart’ te verbinden zodat er weer zicht komt op een toekomst (Jesaja 61:1). Hem leren vertrouwen en toelaten bij onze pijn is een boodschap die ook bij het Evangelie hoort. Als ouders mogen we de werkelijkheid hiervan ondervinden. Maar ook onze kinderen kunnen hiermee vertrouwd gemaakt worden. Het maakt ouders en kinderen meer authentiek en weerbaar.
- Dank zij Gods beloften mogen we kinderen leren loslaten. Hij laat ze niet alleen. Hij kent en doorgrondt ze (Psalm 139). Zijn oog is op hen.
- Wat betreft faalgevoelens: God weet dat we als ouders niet foutloos zijn. Maar Hij ziet het hart aan: willen we Hem en onze kinderen oprecht liefhebben? Jezus vroeg Petrus na zijn verloochening: ‘Heb je Mij lief?’ en Petrus mocht bevestigend antwoorden. Vanuit een relatie van liefde en toewijding kan God ons vergeven en verder leiden. Vanuit die basis mogen we leren van God en het leven. Zelfs van onze fouten. God wil door het werk van Zijn Geest groei bewerken. Elke dag weer.

Om over na te denken / gespreksvraag:

1. Wat sprak je het meest aan in dit artikel? Waarom?

Tekst: Marleen Ramaker © 2006 St. Bijbel, Media & Samenleving
